

CIVILINIŲ TEISIŲ GYNIMAS PREVENGINIAIS REIKALAVIMAIS

Dr. Antanas Rudzinskas

Lietuvos teisės universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 87
Elektroninis pastas ckk@ltu.lt

Pateikta 2004 m. vasario 25 d.

Parengta spausdinti 2004 m. rugsėjo 20 d.

Pagrindinės sąvokos: civilinių teisių gynimas, prevencija, žala, prevenciniai reikalavimai.

Santrauka

Šiame straipsnyje autorius nagrinėja vieną iš civilinių teisių gynybos būdų – prevencinius reikalavimus, jų esmę, pateikimo sąlygas, gynybos ribas, naudingumą civilinės apyvartos subjektams. Taip pat gvildenamas prevencinių reikalavimų – užkirsti kelią teisę pažeidžiantiems veiksams ir uždrausti atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai atsirasti, santykis.

Pabrėžiama, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 1.138 straipsnio 1 dalies 3 punkte įtvirtintas prevencinis ieškinys, kaip civilinių teisių gynimo būdas, neatitinka CK 6.255 straipsnio reikalavimų ir keistinas terminu „prevenciniai reikalavimai“.

Pažymima, kad kiti civilinių teisių gynybos būdai plačiąja prasme yra skirti atkurti padėtį, buvusią iki teisių pažeidimo ir(ar) išieškoti iš teisę pažeidusio asmens turtinę arba neturtinę žalą, tuo tarpu prevenciniais reikalavimais, taip pat ir prevenciniu ieškiniu, siekiama įvykiams užbėgti už akių ir neleisti teisės subjektams patirti žalos.

Šio straipsnio tikslas – ištirti prevencinių reikalavimų reikšmę apsaugant teisės subjektų teises ir interesus civilinių teisių gynybos sistemoje.

Darbo tyrimo objektas – norminių teisės aktų, reglamentuojančių civilinių teisių gynimo būdus, prevencinių reikalavimų užtikrinat stabilią civilinę apyvartą analizė.

Tyrimo uždaviniai – išnagrinėti prevencinio reikalavimo ištakas, prevencinio pobūdžio priemonės kituose teisės aktuose ir kitose šalyse, taip pat prevencinio ieškinio taikymą.

Straipsnyje remiamasi lyginamosios analizės, lingvistiniu, logikos tyrimo metu pateikiamomis išvadomis.

Valstybė, suteikdama galimybę bendruomenės nariams įgyti tam tikras civilines teises bei susikurti tam tikras pareigas, turi apibrėžti ne tik civilinių teisių bei pareigų įgyvendinimo principus, bet ir numatyti, kaip civilinio teisinio santykio subjektams apginti pažeistas civilines teises. CK [1] normos teisės subjektui suteikia galimybę teisių ir interesų pažeidėjui taikyti įvairius civilinių teisių gynybos būdus siekiant atkurti teisinę padėtį, buvusią iki teisių ir interesų pažeidimo. Šitie būdai yra išvardyti CK 1.138 straipsnyje. Dabartinis CK, palyginti su prieš tai galiojusiu CK, numato visiškai kitokias galimybes ginti pažeistas civilines teises. Šiuo metu plačiau ir išsamiau reglamentuotos specifinės fizinių asmenų teisės bei jų gyni-

mas (teisė į atvaizdą, teisė į vardą, teisė į asmens privatų gyvenimą ir pan.). CK išplėtė neturtinės žalos atlyginimo galimybes ir nenumatė nei minimalių, nei maksimalių atlygintinos žalos ribų, įtvirtino specifinius kreditoriaus interesų gynybos būdus. Taigi CK, be prevencinio ieškinio, atsiranda ir nauji ieškiniai: *Actio Pauliana* (Pauliaus ieškinys), netiesioginis ieškinys. Pagal CK [2] 49 straipsnį yra numatyta galimybė pareikšti dar ir grupės ieškinį apginti viešąjį interesą.

Pažeistų teisių gynybos būdai daugiausia priklauso nuo teisės pažeidimo pobūdžio ir to pažeidimo padarinių. Vienas labiausiai paplitusių ir dažniausiai naudojamų civilinių teisių gynybos priemonių yra civilinė atsakomybė, kuri taikoma už prisiimtų pareigų nevykdymą ar netinkamą vykdymą arba už padarytą žalą asmens gyvybei, sveikatai, turtui. Tačiau daug veiksmingesni ir pranašesni, palyginti su kitais civilinių teisių gynimo būdais, apsaugančiais teisės subjektą nuo galimų jo teisių pažeidimo ateityje, yra prevenciniai reikalavimai. Tai gali būti kelio teisę pažeidžiantiems veiksams užkirtimas arba uždraudimas atlikti veiksmus, kurie kels grėsmę žalai atsirasti, taip pat teisinio santykio nutraukimas arba pakeitimas. Reikėtų pažymėti, kad viena iš pagrindinių civilinės atsakomybės funkcijų, išskiriančių ją iš kitų teisinės atsakomybės rūšių, yra kompensacinė, arba atkuriamoji. Teisės literatūroje nurodoma ir kita civilinės atsakomybės funkcija – prevencinė [16, p. 40]. Taigi civilinės atsakomybės taikymas yra įspėjimas asmenims, jog teisės pažeidimo atveju bus privaloma atlyginti padarytą žalą ir bus išieškota turtinė ir neturtinė žala.

Prevencinių reikalavimų, kaip vieno iš civilinių teisių gynybos būdų, nagrinėjimas neat-siejamai susijęs su terminų aiškinimu. Sąvoka „prevencija“ reiškia šalinimą užbėgant už akių [14, p. 594]. Prevencija (lot. *praeventio*) – išankstinis kelio užkirtimas, užbėgimas už akių [18, p. 398].

CK 6.255 straipsnyje nurodyta, kokiomis aplinkybėmis galima pareikšti prevencinį ieškinį. Prevencinis ieškinys nuo kitų ieškinių (pripažinimo, priteisimo ir kt.) skiriasi tuo, kad ieškinio pateikimo momentu ieškovas dar nepatyrė žalos, bet yra realus pagrindas manyti, kad dėl kito asmens veiksmy galima objektyviai ir greitai patirti realios žalos. Tuo tarpu CK 1.138 straipsnyje įtvirtinta dvinarė prevencinio ieškinio samprata – ieškovo galimybė kreiptis į teismą užkertant kelią teisę pažeidžiantiems veiksams arba uždraudimas atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai atsirasti. Prevencinio ieškinio taikymo sąlygos, kaip jau minėta, konkrečiai nurodomos CK 6.255 straipsnyje. Pagal šį straipsnį prevenciniu ieškiniu, kuriuo siekiama uždrausti atlikti veiksmus, keliančius realią žalą padarymo ateityje grėsmę. Kaip matyti iš CK 6.255 ir 1.138 straipsnio analizės, CK 1.138 straipsnyje prevencinis ieškinys apibūdinamas kitaip, t.y. civilines teises galima ginti užkertant kelią teisę pažeidžiantiems veiksams, tuo tarpu pagal CK 6.255 straipsnį pagrindas pareikšti prevencinį ieškinį yra veiksmai, kurie ateityje turi sukelti realią žalą padarymo grėsmę. Nors įstatymo leidėjas civilinės teisės gynimo būdus CK 1.138 straipsnio 1 dalies 3 punkte įvardija kaip prevencinį ieškinį, tačiau tarp jų yra tam tikrų esminių skirtumų, kuriuos jau minėjome nagrinėdami prevencinio ieškinio pateikimo sąlygas. Kelio teisę pažeidžiantiems veiksams užkirtimas suponuoja tokią teisinę padėtį, kad civilinio teisinio santykio subjekto teisės yra pažeidžiamos šiuo momentu ir tie veiksmai atliekami toliau. Jeigu yra atliekami neteisėti veiksmai, vadinasi, padaroma reali žala teisės saugomoms vertybėms. Remiantis išdėstytais aplinkybėmis galima teigti, kad civilinės teisės gynimo būdus, pateiktus CK 1.138 straipsnio 1 dalies 3 punkte – užkirsti kelią teisę pažeidžiantiems veiksams ir uždrausti atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai atsirasti, tikslingiau būtų pavadinti prevencinėmis priemonėmis, o ne prevenciniu ieškiniu, nes prevencinio ieškinio samprata yra kita, pateikta CK 6.255 straipsnyje ir neatitinka civilinių teisių gynimo būdo – užkirsti kelią teisę pažeidžiantiems veiksams – esmės.

Prevencinio ieškinio ištakas galima aptikti romėnų privatinėje teisėje. Vienas iš pagrindų atsirasti prievolei romėnų teisėje, be sutarties, delikto ir kvazidelikto, buvo kvazikont-raktas, o Institutiones ir Digesto pateikia duomenų apie kvazikontrakto (*quasi-contracto*) veikimo sąlygas [10, p. 365; 12, p. 402, 514]. Senovės Romoje asmuo galėjo pareikšti ieškinį

namo šeiminkui ir šis turėdavo sumokėti baudą, jeigu kažkas buvo ne taip pastatyta arba iškelta virš gatvės ir tai kėlė pavojų aplinkiniams gyventojams. Bauda buvo išieškoma, nors jokios realios žalos ir nebuvo padaryta. Taigi namo savininkas turėdavo pašalinti kliūtis, kurios galėdavo padaryti realią žalą ateityje neapibrėžtam asmenų ratui. Šiuo atveju prievolės atsiradimo pagrindas buvo kvazikontraktas [20, p. 119].

Taip pat reikėtų pažymėti, kad senajame CK 6 straipsnyje kaip vienas iš civilinių teisių gynybos būdų buvo galimybė uždrausti atlikti veiksmus, kuriais gali būti pažeista teisė. Dabar galiojantis CK, be jau minėtų 1.138 ir 6.255 straipsnių, numato ir kituose straipsniuose galimybę taikyti asmenims prevencines priemones. Pavyzdžiui, CK 3.34 straipsnyje nustatoma: jei sutuoktinis savo veiksmais kelia grėsmę turtiniams šeimos interesams, kitas sutuoktinis gali kreiptis ir prašyti teismo uždrausti jam be kito sutuoktinio sutikimo disponuoti bendru turtu. CK 3.180 straipsnyje numatyta teismo galimybė apriboti tėvų valdžią, jei tėvai arba vienas iš jų piktnaudžiauja tėvų valdžia arba žiauriai elgiasi, nesirūpina vaikais, daro jiems žalingą įtaką savo amoraliu elgesiu. CK 6.304 straipsnyje numatyta teismo galimybė nagrinėjant žalos atlyginimo bylą uždrausti skleisti klaidinančią reklamą.

Specialūs įstatymai taip pat numato galimybę kreiptis į teismą dėl pažeistų civilinių teisių gynimo pareiškiant prevencinius reikalavimus. Pats pirmas bandymas taikyti prevencinio pobūdžio priemonę [6, p. 74] buvo numatytas Lietuvos Respublikos patentų įstatyme [3]. Šio įstatymo 41 straipsnis numato sąlygas, kurioms esant išradimo patento savininkas arba pareiškėjas (potencialus patento savininkas) turi teisę kreiptis į teismą su ieškiniu. Toks asmuo turi teisę pareikšti ieškinį teisme bet kuriam asmeniui, pažeidinėjančiam patentą, arba patentinę paraišką, kuriai suteikta laikina apsauga, ir prašyti nutraukti pažeidžiančius veiksmus bei atlyginti padarytą žalą. Taip pat kiekvienas iš jų gali pareikšti ieškinį asmeniui, kuris savo veiksmais sudaro pažeidimo grėsmę. Tokį prevencinį ieškinį galima pareikšti ne vėliau kaip per 3 metus nuo pažeidimo fakto nustatymo.

Lietuvos Respublikos autorių ir gretutinių teisių įstatymas (ir senasis [4], ir naujasis) numatė ir numato galimybę kreiptis į teismą su prevenciniais reikalavimais. Remiantis Lietuvos Respublikos autorių ir gretutinių teisių įstatymo pakeitimo įstatymo [5] 77 straipsniu galima:

- uždrausti atlikti veiksmus, dėl kurių gali būti realiai pažeistos teisės ir atsirasti žalos;
- reikalauti uždrausti tarpininkui teikti kompiuteriniais tinklais paslaugas tretiesiems asmenims, kurie šiomis paslaugomis naudojasi pažeisdami autorių bei gretutines teises. Draudimas teikti tokias paslaugas apima informacijos perdavimo tinklais sustabdymą.

Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo [6] 17 straipsnyje numatyta ūkio subjekto teisė, kurio interesai pažeidžiami dėl nesažiningos konkurencijos kreiptis į teismą su ieškiniu dėl neteisėtų veiksmų nutraukimo.

Galimybė taikyti prevencines priemones, kaip civilinių teisių gynybos būdą, numatyta ne tik nacionaliniuose norminiuose aktuose, bet ir tarptautiniuose dokumentuose. Tai, pavyzdžiui, Pasaulinės prekybos organizacijos steigimo sutarties 1C priedas Sutartis dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (*Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights*) [7]. Minėta sutartis, dar vadinama TRIPS sutartimi, buvo sudaryta 1994 m. balandžio 15 d. ir apima visas intelektinės nuosavybės sritis. Jos pagrindu bus sprendžiami intelektinės nuosavybės srities klausimai, atsirandantys tarp valstybių vykstant laisvajai prekybai. Nuo 2001 m. gegužės 31 d. Lietuva – TRIPS sutarties narė. Remiantis šio sutarties 14 straipsniu galima užkirsti kelią šiems be atlikėjo leidimo atliekamiems veiksams – fiksuoti neužfiksuotą (neįrašytą) atlikimą bei atgaminti ir tiražuoti atlikimo įrašą, tiesiogiai (gyvai) atlikimo įrašą transliuoti bevielėmis ryšio priemonėmis ir kitaip viešai skelbti.

Tarptautinė Romos konvencija dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančių organizacijos apsaugos Lietuvoje įsigaliojo nuo 1999 m. liepos 22 d. [8]. Pagal šią konvenciją atlikėjas turi tik galimybę uždrausti be jo leidimo transliuoti ar viešai skelbti atlikimus, įrašyti dar neįrašytą atlikimą, atgaminti atlikimo įrašą be atlikėjo leidimo. Uždrausti atgaminti atli-

kimo įrašą galima, jeigu įrašo originalas buvo padarytas be atlikėjo leidimo, jeigu atlikimo įrašas atgaminamas ne tais tikslais, kuriais atlikėjas davė sutikimą jį atgaminti, jeigu atlikimo įrašas atgaminamas ne tais tikslais, kuriais buvo padarytas įrašo originalas.

Lietuva yra Europos Tarybos narė, o nuo 2004 m. gegužės 1 d. – ir tikroji Europos Sąjungos narė, todėl mums svarbi Europos Žmogaus Teisių Teismo praktika, kuri, mano nuomone, susijusi su prevencinio poveikio priemonėmis. Manychiau, mūsų nagrinėjamos temos aspektu yra svarbi byla Lopez Ostra prieš Ispaniją dėl valymo stoties padarytos žalos. Šalia ponios L. Ostra namų Ispanijoje pradėjo veikti vandens ir odų fabriko atliekų valymo stotis. Dėl stoties išskiriamų garų pablogėjo pilietės L. Ostra gyvenimo sąlygos, sutriko jos sveikata, buvo padaryta žalos gamtai. L. Ostra kreipėsi į vietos nacionalinę instituciją *Mursijos Audencia Teritorial* (į Administracinę kolegiją), kuri turėjo apginti jos pažeistas teises. Nukentėjusioji reiškė pretenzijas dėl neteisėto kišimosi į jos gyvenamąjį būstą ir reikalavo uždaryti valymo stotį, atlyginti fizinę bei moralinę žalą. Teismas atmetė ieškinį neatsižvelgdamas į teigiamą prokuratūros išvadą dėl ieškinio. Vėliau ieškovė, išnaudojusi visas teisėtas gynybos priemones, kreipėsi į Europos Žmogaus Teisių Teismą. Pateiktoje peticijoje L. Ostra laikė save teisės į būsto neliečiamybę pažeidimo auka, nes dėl valymo stoties jos asmeninis ir šeimos gyvenimas tapo neįmanomas. Ji rėmėsi Konvencijos 8 straipsnio 1 dalimi ir 3 straipsniu. Europos Žmogaus Teisių Teismas nustatė, kad buvo pažeistas Konvencijos 8 straipsnis. Konstatuota taip pat, kad didelė žala aplinkai gali paveikti asmens gerovę, atimti iš jo galimybę naudotis savo gyvenamuoju būstu ir taip pakenkti jo asmeniui bei šeimos gyvenimui, nors ir nekeldama didelio pavojaus jo sveikatai. Teismas nurodė, kad specialus ieškinys dėl pagrindinės teisės gynimo, dėl kurio ponija L. Ostra kreipėsi į Administracinę kolegiją, buvo veiksminga ir skubi priemonė padarytai žalai atlyginti ir galėjo būti pagrindas uždaryti valymo stotį [11, p. 429–430].

Daugelio užsienio šalių civilinės teisės kodeksuose taip pat yra įtvirtinta galimybė pareikšti prevencinį ieškinį ir taikyti prevencinio poveikio priemones. Toks ieškinys yra žinomas Rusijos, Italijos, Japonijos, Prancūzijos, Vokietijos ir kitų valstybių civilinėje teisėje [16, p. 74]. Taikyti prevencinio poveikio priemones numato ir Rusijos Federacijos civilinis kodeksas (toliau – RF CK). 12 jo straipsnyje nurodyti visi galimi civilinės teisės gynimo būdai ir vienas iš jų – užkardyti veiksmus, pažeidžiančius teisę arba sudarančius grėsmę jas pažeisti. RF CK 1065 straipsnyje reglamentuojama, jog realios žalos atsiradimo galimybė ateityje gali būti pagrindas pareikšti ieškinį, kuriuo bus siekiama uždrausti pavojų keliančią veiką. Tačiau RF CK komentare [21, p. 891] minėto straipsnio taikymas yra siaurinamas konstatuojant, kad 1065 straipsnis yra prevencinio pobūdžio ir skirtas užkardyti galimą ekologinę žalą, galinčią atsirasti pažeidus aplinkosaugos teisės normas. Šio straipsnio nuostatos skirtos cheminių, biologinių ir kitų pavojingų objektų veiklai, galinčiai sukelti žalą aplinkai.

Pagal Italijos Respublikos civilinį kodeksą (toliau – IR CK) [15] turto savininkas savo daiktines teises gali ginti tik daiktiniais ieškiniiais (*actines in rem*), kurie gali būti dvejopo pobūdžio – ieškiniai nuosavybei ginti (petitoriniai ieškiniai), numatyti IR CK 948–951 straipsniuose, ir ieškiniai dėl valdymo, kaip teisinio santykio, apsaugos (posesoriniai ieškiniai), numatyti IR CK 1168–1170 straipsniuose. Pastaruosius ieškinius gali pareikšti valdytojas, kuris nėra turto savininkas, tačiau valdymo apsauga yra laikina, nes natūraliai ribojama nuosavybės teise, priklausančia kitam asmeniui. Tuo tarpu petitoriniai ieškiniai, priešingai, užtikrina savininkui absoliučią ir galutinę apsaugą, nes šiuo atveju yra konstatuojamas ne valdymo, kaip teisinio santykio, teisėtumas, o tam tikras daiktinės teisės turėjimas. Vienas iš petitorinių ieškinių rūšių yra paneigiamasis arba prevencinis ieškinys (*azione negatoria*) (IR CK 949 straipsnis). Kiti nuosavybei apginti arba saugoti ieškiniai yra: rivendikacinis arba išreikalaujamas (IR CK 948 straipsnis), ieškinys dėl žemės ribų nustatymo (IR CK 950 straipsnis) ir ieškinys dėl riboženklų uždėjimo arba atnaujinimo (IR CK 951 straipsnis).

Pagal prevencinį (paneigiamąjį) ieškinį turto savininkas kreipiasi į teisėją ir prašo paskelbti niekinėmis kito asmens reiškiamas daiktines teises į jo turta, taip pat uždrausti kitiems asmenims įgyvendinant savo teises piktnaudžiauti arba kitaip pažeisti savininko teises.

Toks ieškinys gali būti pateikiamas tik tuo atveju, kai egzistuoja realus žalos padarymo pavojus turto savininkui arba atliekami imitaciniai veiksmai [13, p. 507]. Pagal IR CK 833 straipsnį imitaciniai veiksmai suprantami kaip asmens atliekami nuosavybės teisių įgyvendinimo procese, tačiau išimtinai siekiant vienintelio tikslo – kenkti kitiems asmenims.

Japonijos CK irgi numato prevencinio poveikio priemonę galimam teisių pažeidėjui. Tai numatyta CK Antroje knygoje „Daiktinė teisė“. Šios knygos 197–202 straipsniuose reglamentuojama subjekto teisė pareikšti ieškinį dėl valdymo, kaip savarankiškos teisės gynimo, bei numatyta žalos, padarytos valdymui, atlyginamo tvarka. Remiantis CK 199 straipsniu sukonkretinama turto valdytojo teisė pareikšti ieškinį dėl valdymo teisės išsaugojimo, jeigu yra realus pavojus jo turtui [19, p. 52–53].

Civilinės teisės normos, reglamentuojančios prevencinį ieškinį, labai susijusios su daiktine teise ir yra panašios į negatorinių nuosavybės teises gynimą, ypač Italijoje, Japonijoje. Todėl ne veltui V. Mizero monografijoje „Autorių teisės: civiliniai gynimo būdai“ teigiama, kad „prevencinis ieškinys kildinamas iš negatorinio teisių gynimo“ [17, p. 250].

Išvados

– CK daug plačiau ir tiksliau reglamentavo bendruosius civilinės teisės gynimo būdus ir įtvirtino specifinius kreditoriaus interesų gynimo būdus. Todėl remiantis CK galima pareikšti ne tik prevencinį ieškinį, bet ir *Actio Pauliana*, netiesioginį ieškinį.

– Galimybę pareikšti prevencinį ieškinį ir taikyti kitas prevencinio poveikio priemones (reikalavimus) ginant civilines teises numato ne tik CK, bet ir kiti įstatymai.

– Prevencinių reikalavimų ištakas galima sieti su Romėnų private teise, o prevencinis ieškinys, kaip civilinių teisių gynimo būdas, žinomas daugelyje šiuolaikinių užsienio šalių civilinėje teisėje.

– CK 1.138 straipsnyje 1 dalies 3 punkte įtvirtinti keli civilinės teisės gynybos būdai – prevenciniai reikalavimai: užkirsti kelią teisę pažeidžiantiems veiksmais ir uždrausti atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai atsirasti, nėra tapatūs pagal taikymo sąlygas. Todėl terminas „prevencinis ieškinys“, apibūdinantis minėtus civilinės teisės gynimo būdus, keistinas tinkamesniu terminu „prevenciniai reikalavimai“.

– Nuo kitų civilinės teisės gynybos būdų prevenciniai reikalavimai iš esmės skiriasi tuo, kad jų tikslas – apsaugoti civilinės apyvartos subjektus nuo galimos būsimos realios žalos ateityje ir taip stengtis nutraukti kito asmens atliekamus veiksmus, kurie potencialiai gali pažeisti arba jau pažeidžia civilinių teisių santykių subjektų teises bei jų interesus.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. – Vilnius: VĮ Teisinės informacijos centras, 2000.
2. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. – Vilnius: VĮ Teisinės informacijos centras, 2001.
3. Lietuvos Respublikos patentų įstatymas // Valstybės žinios. 1994. Nr. 80–120.
4. Lietuvos Respublikos autorių ir gretutinių teisių įstatymas // Valstybės žinios. 1999. Nr. 50–1598.
5. Lietuvos Respublikos autorių ir gretutinių teisių įstatymo pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 2003. Nr. 28–1125.
6. Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas // Valstybės žinios. 1999. Nr. 30–856.
7. Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutartis // Valstybės žinios. 2001. Nr. 46–1620.
8. Tarptautinės Romos konvencijos dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančių organizacijos apsaugos ratifikavimo įstatymas // Valstybės žinios. 1999. Nr. 11–236.
9. Asmeninės neturtinės teisės ir jų gynimas. Mokslinės konferencijos medžiaga. – Vilnius: Justitia, 2001.

10. **Arangio-Ruiz V.** Storia del diritto romano. Ed. E. Jovene, 1983.
11. **Berger V.** Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencija. – Vilnius: Pradai, 1997.
12. **Bonfante P.** Istituzioni di diritto, ed. G. Giappichelli. – Torino, 1951.
13. **Codice civile.** Comentato. Simone. – Roma, 2003.
14. **Dabartinės** lietuvių kalbos žodynas. – Vilnius, 2000.
15. **Diritto** civile. Alberto Trabucchi. Cedam. – Milano, 2002.
16. **Mikelėnas V.** Civilinės atsakomybės problemos: lyginamieji aspektai. – Vilnius: Justitia, 1996.
17. **Mizeras V.** Autorių teisės: civiliniai gynimo būdai. – Vilnius: Justitia, 2003.
18. **Tarptautinių** žodžių žodynas / Vyr. enciklopedijų red. – Vilnius, 1998.
19. **Пиляева В. В.** Гражданское и Торговое право Японии. – Москва: Издатель А. В. Калашников, 2001.
20. **Пиляева В. В.** Римское частное право в таблицах. – Москва: Издатель А. В. Калашников, 1999.
21. **Комментарий** к Гражданскому кодексу российской Федерации. Часть вторая. – Москва: Юрайт-Издат, 2002.

Defense of Civil Rights through Preventive Demands

Dr. Antanas Rudzinskas

Law University of Lithuania

Keywords: defence of civil rights, prevention, damage, preventive demon.

SUMMARY

In this article the author analyses one of the civil rights defense methods – preventive demands, their essence, submission conditions, defense limits, and their usefulness to entities of civil circulation. The interception of preventive claims is also examined.

The article stresses that the article 1.138, part 1, clause 3 of the Civil Code of the Republic of Lithuania (thereinafter LR CC) establishes a preventive claim as a way of defending civil rights, does not correspond to the provisions of LR CC article 6.255 and is replaced by the term preventive demands.

The article highlights that other methods of civil rights defense in a wide sense are intended to restore the situation before the violation of rights and recover from a violator of rights material or immaterial damage, meanwhile by using preventive demands including the preventive claim it is attempted to pre-empt incidents and prevent legal entities from damage.

The aim of this article is to investigate the importance of preventive demands in protecting rights and interests of legal entities in the system of civil rights defence.

